

PROCES PRYMARNEJ ORAZ WTÓRNEJ ALFABETYZACJI

Dr Beata Katarzyna Jędryka

Alfabetyzacja to:

- ułożenie wyrazów porządku alfabetycznym
- upowszechnienie umiejętności czytania, pisania i liczenia w regionie zacofanym
- stworzenie alfabetu dla języka, który go nie ma

ALFABETYZM

- Alfabetyzm (piśmienność) jako umiejętność czytania, pisania i liczenia, rozumiana również jako umiejętność kognitywna (z zastosowaniem myślenia logicznego, intuicyjnego i kreatywnego) lub zespół procesów kognitywnych;
- Alfabetyzm (piśmienność) jako umiejętność wykorzystywana w praktyce w różnych kontekstach sytuacyjnych (jak choćby umiejętność adaptująca do funkcjonowania w rodzinie czy środowisku pracy);
- Alfabetyzm (piśmienność) jako zespół praktyk społecznych i kulturowych, zachodzących w specyficznych kontekstach socjoekonomicznych, politycznych, kulturowych i językowych;
- Alfabetyzm (piśmienność) jako umiejętność jednostki polegająca na rozwoju i wykorzystaniu własnych atutów i kompetencji do realizacji indywidualnych celów;
- Alfabetyzm (piśmienność) jako instrument krytycznej refleksji i działania na rzecz społecznych procesów przemian (także alfabetyzm krytyczny lub transformatywny) (UNESCO, 2013, s. 21).

ALFABETYZM

- Alfabetyzm bazowy, podstawowy (baseline literacy) jako umiejętność czytania i pisania na poziomie, który daje jednostce pewność siebie i wyzwala motywację do dalszego rozwoju;
- Alfabetyzm funkcjonalny (functional literacy) jako umiejętność czytania i pisania umożliwiająca jednostce rozwój oraz codzienne funkcjonowanie w społeczeństwie, w domu, szkole i pracy;
- Alfabetyzm złożony (multiple literacy) jako umiejętność czytania i pisania, predysponująca do tworzenia, rozumienia, interpretowania i krytycznej percepcji złożonych tekstów (*EU High Level Group of Experts in Literacy, 2012*).

Pismo – linearny ciąg znaków graficznych rządzących się swoistymi regułami, które są inne dla każdego języka.

Sprawności niezbędne do osiągnięcia **dojrzałości do nauki czytania oraz pisania:**

- ogólna dojrzałość fizyczna
- odpowiedni poziom inteligencji
- rozwój percepcji słuchowej oraz wzrokowej
- koordynacja motoryczna na odpowiednim poziomie
- prawidłowy rozwój mowy (artykulacja)
- znajomość języka (zasób leksykalny)

Sprawności niezbędne do osiągnięcia **dojrzałości do nauki czytania oraz pisania:**

- rozwój myślenia pojęciowego
- dojrzałość umysłowa
- zdolność koncentracji uwagi
- właściwe otoczenie domowe i stabilność emocjonalna
- jakość procesu edukacyjnego
- motywacja do nauki

Sprawności potrzebne do nauczania się **czytania:**

- zdolność rozpoznawania i różnicowania liter
- zdolność spostrzegania wzrokowego elementów w kierunku od lewej do prawej
- znajomość reguł ortograficznych i fonetycznych
- świadomość, że wyraz jest realizacją słowa w mowie
- zdolność koncentracji uwagi na tekście

Czytanie to działania w trzech obszarach:

- **technicznym** – przetwarzanie fonologiczne (kojarzenie znaków graficznych z fonicznymi i odwrotnie),
- **semantycznym** – czytanie ze zrozumieniem,
- **krytyczno-twórczym** – refleksyjny stosunek do odczytywanych treści.

Czytanie i pisanie są czynnością:

- językową – komunikacja oparta na języku
- metajęzykową – relacje: druk $\Leftrightarrow$ słowo, głoska $\Leftrightarrow$ litera, świadomość środków językowych $\rightarrow$ użycie oraz kontrola
- metapoznawczą – rozumienie tekstu
- pragmatyczną i metapragmatyczną – celowe posługiwanie się tekstem pisanym oraz kontrola jego zastosowania

Techniczne aspekty czytania i pisania:

- poziom percepcji wzrokowej (analiza i synteza, identyfikowanie, porównywanie, kierunkowość, pamięć wzrokowa)
- poziom sprawności ruchowej, grafomotorycznej (w tym lateralizacja o typie ustalonym, elementy orientacji przestrzennej)
- poziom integracji wzrokowo-ruchowej, percepcyjno-motorycznej
- poziom percepcji słuchowej mowy – różnicowanie cech dźwięków, percepcja i odtwarzanie rytmów, pamięć słuchowa

Techniczne aspekty czytania i pisania:

- rozwój mowy – artykulacja, zasób leksykalny, umiejętność budowania wypowiedzi, rozumienie wypowiedzi, przyswojenie podstawowych funkcji językowych, pamięć werbalna oraz fonologiczna
- świadomość językowa na poziomie fonologicznym i morfologiczno-składniowym, semantycznym i pragmatycznym
- świadomość pisma jako systemu znaków, który rządzi się swoimi regułami i ma określone odniesienie do mowy oraz rzeczywistości
- rozwinięta pamięć krótkotrwała oraz operacyjna

Elementy procesu alfabetyzacji w języku polskim:

- głoski i litery
- miękkość spółgłosek
- dźwięczność spółgłosek
- znaczące części słowa
- ortografia

Głoski i litery:

- samogłoski
- spółgłoski
- spółgłoski zapisywane dwuznakami
- spółgłoski miękkie

Miękkość i dźwięczność spółgłosek:

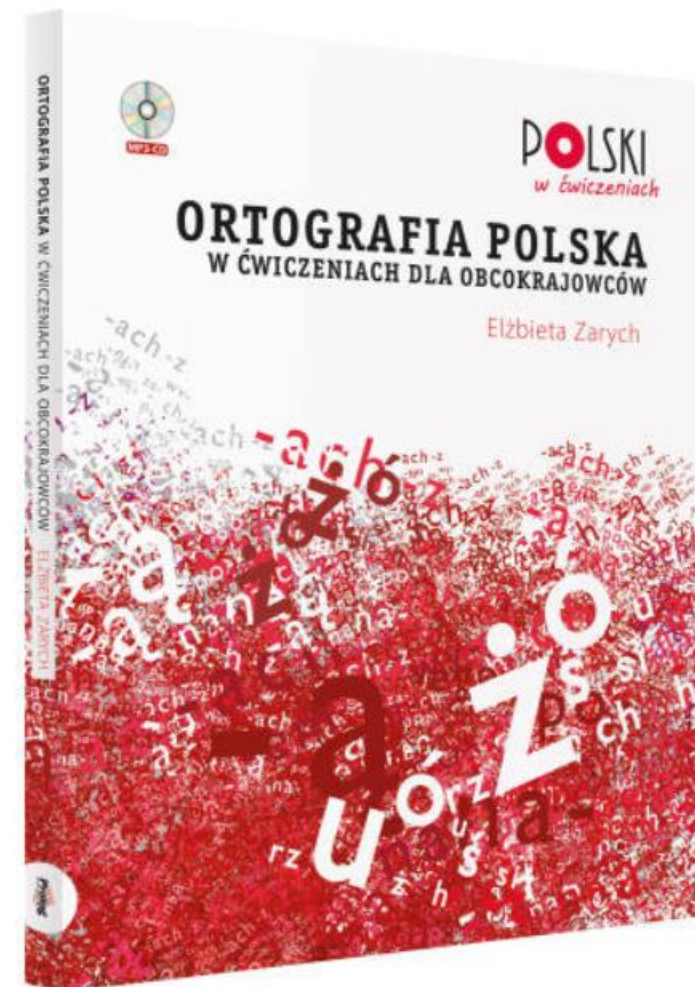
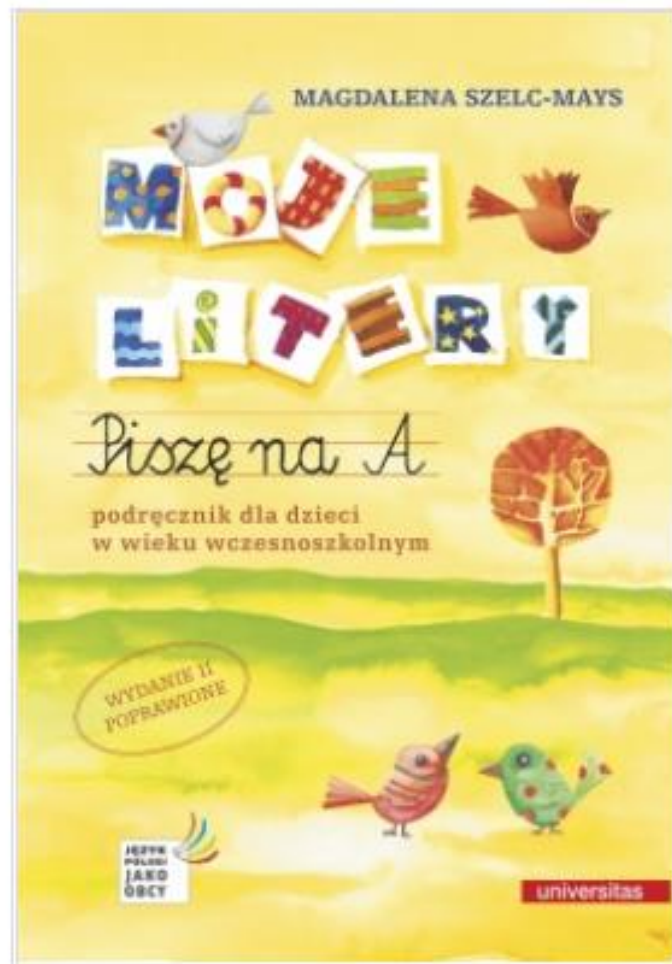
- spółgłoski twarde
- spółgłoski miękkie
- oznaczanie miękkości
- oznaczanie zmiękczeń (przed spółgłoską oraz samogłoską)
- spółgłoski dźwięczne
- spółgłoski bezdźwięczne

Znaczące części słowa:

- sylaby
- rymy i różnice w wyrazach
- *ukryte* wyrazy w wyrazie

Podstawowe zagadnienia ortograficzne:

- stosowanie wielki oraz małych liter
- stosowanie znaków diakrytycznych
- stosowanie reguł ortograficznych związanych pisownią:
ó:u, ż:rz, h:ch
- pisownia łączna i rozłączna *nie*
- pisownia cząstki *by*
- rozróżniania zapisu *i* oraz *y*

Dla przedszkolaka

Materiały obrazkowe

Mały twórca

Elementarz

Młody czytelnik

Młody odkrywca

Ważniejsze niż szkoła :)

Może się przydać

Języki obce - podstawy

Ćwicz. i karty pracy kl. 1-3

Język polski kl. 1-5

Matematyka kl. 1-5

Nauki przyrodnicze

Historia kl. 4-5

Łamigłówki kl. 4-5

Ćwiczenia logopedyczne

Generator arkuszy
Szlaczki

PREZENTACJA

URUCHOM

Generator arkuszy
Nauka pisania
(pismo **szkolne**)

PREZENTACJA

URUCHOM

Generator arkuszy
Nauka pisania
(pismo **uproszczone**)

PREZENTACJA

URUCHOM

Generator arkuszy
Matematyczny
elementarz

PREZENTACJA

URUCHOM

Zadanie 1

Proszę napisać formuły powitań i pożegnań.

0. Dzień dobry!

Dzień dobry!

1. Dobry wieczór!

2. Cześć!

3. Do widzenia!

4. Dobranoc!

5. Do zobaczenia!

Zadanie 1

Proszę zapisać te pytania i odpowiedzi.

0. Co u pana słychać?

Co u pana słychać?

1. Dziękuję, bardzo dobrze.

2. Dziękuję, świetnie.

3. Co u państwa słychać?

4. A u ciebie?

Zadanie 4

Proszę ułożyć zdania.

0. twój Jak się mąż nazywa ? *Jak nazywa się twój mąż?*
1. państwo Czy dzieci mają ?
2. siostra imię Saida na Moja ma
3. syna mamy córkę i Tak
4. moja jest rodzina To

Zadanie 4

Proszę ułożyć zdania.

0. jest Dzisiaj wiosna *Dzisiaj jest wiosna.*
1. dzisiaj Jaki jest dzień ?
2. niedziela Jutro jest
3. pora jest Jaka roku ?
4. październik jest Dzisiaj

Dyktanda online – bezpłatna aplikacja do ćwiczenia dyktand!

Aplikacja bezpieczna i przyjazna dzieciom. Bez rejestracji!

Potrzebujesz poćwiczyć rozwiązywanie dyktand? Jesteś w idealnym miejscu! Sprawdź naszą darmową aplikację do rozwiązywania dyktand!

ROZWIĄŻ DYKTANDO!

DYKTANDA

SŁÓWKA

DYKTANDO: PONURY LISTOPAD

Klasa: 1, reguła: mieszane, autor: Paulina Jankowska

Listopad to ponury miesiąc. Dzień trwa krótko i szybko zapada wieczór. Na dworość jest chłodno i często pada deszcz. Mimo to, warto spacerować na świeżym powietrzu. Należy dopasować swoją strój do pogody. Po takim jesiennym spacerze trzeba się położyć wygodnie wyłożyć pod kocem z gorącą herbatą.

SPRAWDŹ!